

<https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-72-03>
УДК 330.341.1:338.2

Валентина Григорівна Семенова*
доктор економічних наук, професор
semenova_vg@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-5194-4878>

Сергій Андрійович Гриб*
аспірант
sergysergy19@yahoo.com
<https://orcid.org/0009-0008-5144-4134>

*Одеський національний економічний університет,
вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Кризові явища, посилені військовою агресією Російської Федерації в Україні збільшують втрати вітчизняних підприємств та змушують шукати нові підходи в організації своєї діяльності. Як свідчить досвід розвинених країн саме орієнтація на інноваційний розвиток є реальним напрямом для зростання конкурентоспроможності підприємства, посилення конкурентних переваг та збільшення рівня прибутковості. Метою дослідження є визначення основних факторів формування складових організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку. Для досягнення мети дослідження були використані наступні загальнонаукові та спеціальні наукові методи: метод структурно-логічного аналізу; критичний аналіз; метод наукового пізнання; метод деталізації та синтезу; метод порівняльного аналізу; метод прогнозування. Результати аналізу свідчать про наявність системних проблем щодо інноваційного розвитку в Україні. Зменшується кількість інноваційно активних підприємств, що пов'язано, перед усім, із недостатнім обсягом фінансування та з обмеженістю джерел фінансування інноваційних заходів. Необхідно змінювати управлінські підходи до інноваційних процесів як на державному (регіональному) рівні, так і на рівні окремих підприємств.

Важливим напрямом є формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку, орієнтованого на всебічне сприяння процесам впровадження інноваційних програм та проєктів в діяльність підприємницьких структур в стратегічній перспективі. До складових такого механізму відносяться: інституційна; фінансова; інформаційна складові; інтелектуальний капітал; науково-дослідна складова. Кожен з цих елементів спрямований на забезпечення специфічних аспектів інноваційного розвитку та вирішує проблемні завдання для максимального сприяння впровадженню інноваційних процесів. Для формування дієвого організаційно-економічного механізму визначені основні групи факторів у розрізі кожної складової. Врахування впливу виділених факторів сприятиме більш ефективній реалізації інноваційної діяльності та досягненню завдань інноваційного розвитку.

Ключові слова: *інноваційний розвиток, фактори, організаційно-економічний механізм, інституційна складова, фінансова складова, інформаційна складова, інтелектуальний капітал, науково-дослідна складова.*

JEL Classification: O23; O32; O33; R58.

Як цитувати: Семенова, В. Г., & Гриб, С. А. (2025). Фактори формування складових організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку. Соціальна економіка, 72, 45–53. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-72-03>

Вступ. Досягнення науково-технічного прогресу протягом останніх десятиліть обумовляють швидкі та радикальні зміни в технологіях виробництва, технічному забезпеченні підприємств, появі нових видів продукції та унікальних послуг. Світова економіка перебуває під прямим впливом зазначених змін. Підприємницькі структури, які спроможні вчасно гнучко перелаштуватись відповідно до нових вимог та технологічних напрямків мають позитивні результати у вигляді зростання обсягів продаж продукції, якісних перетворень у технологіях виробництва та підвищення рівня конкурентоспроможності на ринках збуту.

Вітчизняні підприємства також стоять перед викликом техніко-технологічних змін. Адаптація до зростаючих вимог на ринках збуту щодо технології виробництва та якості продукції змушує орієнтуватись на інноваційні зміни. Низка проблем, пов'язаних з обмеженням необхідних ресурсів (кадрового потенціалу, матеріально-технічної бази, технологічних аспектів, фінансових ресурсів тощо) вимагає застосування нових підходів в управлінні інноваційною діяльністю. Сьогодні потребує додаткового дослідження формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку як основи активізації та сприяння інноваційним перетворенням на підприємствах.

Метою дослідження є визначення основних факторів формування складових організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку. Для досягнення мети дослідження визначено такі завдання:

- здійснити аналіз інноваційної активності підприємств в Україні в протягом останніх років;
- виділити основні складові організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку;
- визначити основні джерела фінансового забезпечення інноваційних заходів;
- виділити основні фактори формування складових організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку підприємств.

Об'єктом дослідження є формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку підприємств в Україні. Предметом дослідження є складові організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку та фактори, що впливають на їх формування.

Огляд літератури. Теоретичні та практичні аспекти інноваційного розвитку є напрямом наукових досліджень багатьох вчених. В своїх роботах науковці зосеред-

жуються на питаннях щодо зростання ролі інноваційних процесів в діяльності підприємства для забезпечення ефективності діяльності, вивчають сучасні напрями інноваційних технологічних перетворень, вплив інноваційних заходів на навколишнє середовище тощо. І. Башинська та співавтори акцентують увагу на необхідності досягнення інноваційного лідерства в діяльності підприємств в сучасних умовах для забезпечення конкурентоспроможності (Bashynska et al., 2024). Інші науковці обґрунтовують необхідність витрат на інноваційні заходи для забезпечення економічної безпеки (Bondarenko et al., 2019). Низка науковців досліджують вплив зміни зовнішнього середовища на появу новітніх технологій (Brem et al., 2021; Dankevych et al., 2021) та підкреслюють важливість гнучкого реагування на вплив зовнішніх факторів (Сакмак, 2023).

Помітна зацікавленість науковців в забезпеченні інноваційного розвитку регіонів (Gladevich, 2023; Добрянська, Лагодієнко & Торішня, 2020). Важливість державної підтримки інноваційної діяльності відображена у працях А. Чена та співавторів (Chen et al., 2024), О.М. Савастєєвої, Т.О. Журавльової та Д.Ю. Склярова (Савастєєва et al., 2022), Н.В. Ярової, О.В. Воркунова та В.В. Барішнікова (Ярова et al., 2023). Дослідженням зростаючої ролі інноваційних перетворень та їх впливу на світові економічні процеси присвятили свої наукові праці І. Гуцул (Гуцул, 2025), В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова та В.О. Побива (Смесова et al., 2020).

Частина науковців зосередили свої наукові розробки на проблемах оцінювання результатів інноваційної діяльності. Так, І.В. Литовченко та І.Д. Костін пропонують застосування мультидисциплінарного підходу до оцінювання інноваційних проєктів з врахуванням процесів діджиталізації бізнес середовища (Литовченко & Костін, 2025). О. Чукурна та співавтори досліджують особливості оцінювання інноваційного потенціалу промислових підприємств (Chukurna et al., 2020). О. Косенко та співавтори підкреслюють важливість оцінювання ринкового потенціалу інновацій на основі використання методологічних підходів технологічного аудиту (Kosenko et al., 2019). Питання щодо важливості залучення наукового середовища до реалізації інноваційних проєктів порушують в своїх працях низка вітчизняних та зарубіжних науковців (Gontareva et al., 2022; Sinatoko Djibo et al., 2024).

Незважаючи на значну кількість наукових праць присвячених дослідженню інноваційного розвитку, потребує, на наш

погляд, подальшого дослідження проблема формування організаційно-економічного механізму сприяння інноваційному розвитку. Також потребує уточнення питання щодо визначення факторів, які впливають на формування дієвого організаційно-економічного механізму та його складових.

Методологія дослідження. Для досягнення мети дослідження були використані наступні загальнонаукові та спеціальні наукові методи:

- метод структурно-логічного аналізу (при побудові логіки та структури дослідження);
- критичний аналіз існуючих підходів щодо сутності та складових організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку;
- метод наукового пізнання для узагальнення теоретичних та практичних аспектів забезпечення інноваційного розвитку;
- метод деталізації та синтезу для вивчення факторів формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку;
- метод порівняльного аналізу для аналізу показників інноваційної діяльності;

– графічний метод для відображення результатів розрахунків та практичних аспектів дослідження;

– метод прогнозування для розроблення рекомендацій з формування дієвого організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку.

Основні результати. Реалізація інноваційного розвитку на макро- та мікро- рівнях є складним багаторівневим процесом.

Аналіз даних в табл. 1 показує тенденцію до зниження усіх показників у порівнянні з 2020 роком. Хоча необхідно також зауважити, що у 2024 році спостерігаємо деяке пожвавлення інноваційної активності промислових підприємств відносно попередніх років. Однак частка інноваційно активних підприємств в промисловості, на наш погляд, залишається критично малою протягом усього досліджуваного періоду та не перевищує 17 %.

В таблиці 1 наведені показники інноваційної активності вітчизняних промислових підприємств.

Інноваційний розвиток потребує ефективного управління багатьма видами необхідних ресурсів: фінансових, кадрових, ма-

Таблиця 1. Динаміка інноваційної активності промислових підприємств в Україні
Table 1. Dynamics of innovative activity of industrial enterprises in Ukraine

Показники / Indicators	2020	2021	2022	2023	2024	Темп приросту 2024 до 2020, %/ Growth rate from 2024 to 2020, %
Кількість інноваційно активних промислових підприємств, усього, одиниць/ Number of innovation active of industrial enterprises, total, units	809	453	423	354	627	-22,50
Часка інноваційно активних підприємств до загальної кількості промислових підприємств, % / Number of innovation active enterprises of total number of industrial enterprises, %	16,8	9,6	10,5	8,8	16,2	-3,57
Кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію/ Number of industrial enterprises that sold innovative products (одиниць/units)	573	246	250	236	330	-42,41
Кількість промислових підприємств, які реалізували інноваційну продукцію, яка є новою на ринку, одиниць / Number of industrial enterprises that sold innovative products that are new to the market, units	145	62	64	56	82	-43,45
Кількість промислових підприємств, які реалізували інноваційну продукцію, яка є новою тільки для підприємства, одиниць / Number of industrial enterprises that sold innovative products that are new only to the enterprise, units	502	209	215	200	303	-39,64

Джерело: сформовано автором на основі даних¹
Source: built by the author based on data¹

теріально-технічних, технологічних тощо. Наявність проблем у ресурсному забезпеченні стає суттєвою перешкодою до здійснення інноваційної діяльності багатьох підприємств. Військові дії на території України також поглиблюють кризові явища в економіці, призводять до фізичного знищення виробничих потужностей та матеріально-технічної бази багатьох підприємств. Низка вітчизняних підприємств опинилась на межі виживання. Проте саме інноваційні перетворення, впровадження нових технологій виробництва, освоєння нових видів продукції, технічні новації є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності та зростання прибутковості.

Тому важливого значення набуває формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку. До складових такого механізму відносяться:

- інституційна складова;
- фінансова складова;
- інформаційна складова (Ілляшенко & Росохата, 2015; Маковоз & Кузьменко, 2023);
- інтелектуальний капітал;
- науково-дослідна складова (Савастєєва О.М., et al., 2022).

Науковці А.М. Любчич та І.В. Подрез-Ряполова виділяють три основні групи факторів стимулювання інноваційного розвитку:

– фактори ділового середовища (інституції, що сприяють реалізації інновацій, міжнародна співпраця, технології реалізації інновацій);

– середовище інноваційної політики (ефективне управління інноваціями, розширення інформаційно-комунікаційних технологій; сприятливе інвестиційне середовище тощо);

– торговельне, податкове та регуляторне середовище (підтримка вітчизняних виробників та розробників; захист прав інтелектуальної власності, сприяння прозорості тендерів та конкурсів тощо) (Любчич & Подрез-Ряполова, 2020).

Погоджуючись в цілому з позицією зазначених авторів, хочемо зауважити, що формування дієвого організаційно-економічного механізму потребує більш деталізованого визначення рушійних сил активізації інноваційних процесів. Розглянемо, які фактори впливають на формування кожної із зазначених складових організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку.

Інституційна складова спрямована на формування правового механізму (законодавчі акти, постанови, положення тощо) сприяння інноваційному розвитку як окремих підприємницьких структур, так і територіальних громад, регіонів, сфер діяльності та економіки в цілому. Також завданням цієї складової механізму є створення від-

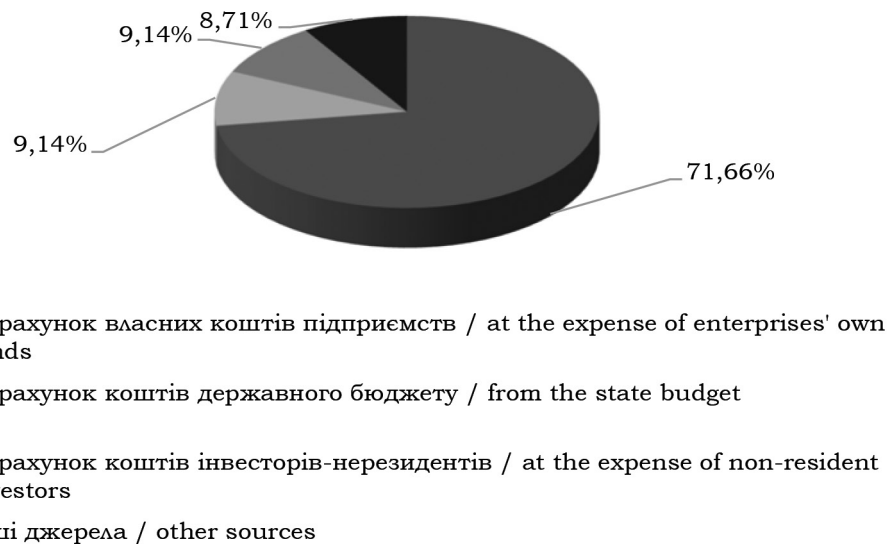

Рис. 1. Структура джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств у 2024 році, %

Fig. 1. Structure of sources of financing for innovative activities of industrial enterprises in 2024, %

Джерело: сформовано автором на основі даних¹

Source: built by the author based on data¹

повідного організаційного середовища для підтримки інноваційних заходів, що передбачає, зокрема, формування інноваційної інфраструктури (консалтингові фірми, технопарки, бізнес інкубатори, технополіси, впроваджувальні та венчурні фірми тощо).

До факторів формування інституційної складової можна віднести наступні:

- професійний розвиток працівників;
- удосконалення організаційно-регуляторного впливу;
- податкове регулювання;
- кадрове забезпечення;
- аудит та інформаційний супровід;
- забезпечення національної безпеки (Левченко, Ткачук, 2018);
- сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
- ресурсне та правове забезпечення пріоритетних напрямів економічного розвитку;
- впровадження зарубіжного досвіду сприяння інноваційному розвитку тощо.

Фінансова складова організаційно-економічного механізму спрямована на забезпечення інноваційної діяльності необхідними фінансовими ресурсами, джерелами фінансування і сучасними методами та інструментами фінансової підтримки діяльності у підприємницькому середовищі. Структуру джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств у 2024 році можна спостерігати на рис. 1.

Як видно з рис. 1, основним джерелом фінансування інноваційних заходів у 2024 р. є власні кошти підприємств, частка усіх інших джерел є незначною.

Така тенденція зберігається протягом тривалого часу та потребує рішень щодо розширення джерел фінансування та використання сучасних фінансових інструментів (Маслов & Семенова, 2019).

До факторів формування фінансової складової механізму можна віднести:

- пряма фінансова державна підтримка інноваційно активних підприємств;
- оптимізація структури витрат на впровадження інноваційних проектів;
- створення сприятливих умов та належних гарантій для інвесторів-нерезидентів для залучення їх до фінансування інноваційних заходів (Петрович & Новаківський, 2022);
- фінансування через краудфандингові платформи;
- венчурне фінансування проектів (Semenova, et al., 2025) тощо.

Інформаційна складова організаційно-економічного механізму орієнтована на фор-

мування актуальних інформаційних ресурсів для прийняття обґрунтованих рішень. До факторів формування інформаційної складової, на нашу думку, відносяться:

- доступ до міжнародних баз даних щодо інноваційної діяльності;
- обмін інформацією з партнерами (н.п., в межах спеціалізованих асоціацій виробників);
- впровадження сучасних автоматизованих систем управління для забезпечення управлінських та виробничих процесів;
- систематичний моніторинг ринку інноваційних продуктів (технологій, технічного забезпечення, продукції тощо);
- використання сучасних маркетингових технологій для визначення потреб споживачів;
- визначення позицій конкурентів та їх інноваційної активності тощо.

Інтелектуальний капітал як важливий елемент організаційно-економічного механізму спрямований на формування людського капіталу на підприємствах, підтримку та заохочення креативного мислення працівників, створення творчого клімату, розбудову сприятливої комунікації з партнерами та споживачами, на формування ефективних організаційної та управлінської структур.

До факторів, що впливають на формування інтелектуального капіталу відносяться:

- сприяння трансферу технологій;
- забезпечення збутової та сервісної мережі обслуговування інноваційної продукції (Розгон, 2020);
- підтримка винахідництва та раціоналізаторства;
- формування ефективного мотиваційного механізму сприяння новаторським ініціативам;
- забезпечення правового захисту об'єктів промислової власності;
- розвиток програм лояльності та розширення напрямів співпраці із постачальниками та споживачами;
- удосконалення організації управління та виробництва, орієнтація на «органічні» організаційні структури тощо.

Науково-дослідна складова організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку орієнтована окрім активізації (за можливості) власних науково-дослідних розробок, на співпрацю підприємств з науково-дослідними установами, інноваційними центрами, закладами вищої освіти, технопарками для створення інноваційної продукції.

До факторів, що впливають на формування науково-дослідної складової механізму можна віднести наступні:

- широке використання штучного інтелекту (ШІ) для рішення інноваційних завдань;
- залучення ШІ для прогнозування перспективних видів товарів та послуг (Naeem, Kohtamäki, & Parida, 2025);
- залучення фахівців зі спеціалізованих організацій до проведення експертизи інноваційних проєктів;
- співпраця з науково-дослідними організаціями та забезпечення ними супроводу інноваційних заходів;
- долучення до державних та регіональних програм інноваційного розвитку;
- тісна співпраця із закладами вищої освіти щодо створення наркомісткої продукції тощо.

Висновки. Тривала агресія Російської Федерації проти України створює додаткові загрози для функціонування економіки в цілому та безпосередньо для кожного підприємства. Низка підприємств внаслідок руйнувань виробничої та управлінської інфраструктури ухвалює складні рішення щодо переорієнтації діяльності, виведення бізнесу за кордон, або в безпечніші регіони. Складні економічні реалії потребують переважання діяльності з врахуванням загроз та ринкових потреб. Інноваційний розвиток є однією з основних вимог сучасної діяльності в бізнес середовищі, основою виживання та забезпечення конкурентоспроможності.

Проведене дослідження свідчить про низький рівень інноваційної активності промислових підприємств в Україні та про наявність негативних тенденцій щодо реалізації інноваційних заходів. Зменшується кількість підприємств, що впроваджували

інноваційні заходи та реалізували інноваційну продукцію. Частка таких підприємств залишається надзвичайно малою в загальній кількості промислових підприємств. Основним джерелом інноваційного розвитку протягом останніх років залишаються власні фінансові ресурси підприємств, що обмежує їх можливості у впровадженні інноваційних проєктів.

Реалізація поступального інноваційного розвитку з орієнтацією на стратегічну перспективу потребує формування як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих підприємницьких структур організаційно-економічного механізму сприяння інноваційній діяльності. До основних складових такого механізму відносяться: інституційна; фінансова; інформаційна складові; інтелектуальний капітал; науково-дослідна складова. Кожна з цих складових спрямована на вирішення окремих аспектів інноваційної діяльності та забезпечення сприяння інноваційному розвитку. Визначені фактори формування окремих складових організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку. Врахування впливу кожного з факторів та забезпечення реалізації напрямів побудови такого механізму сприятиме реалізації завдань інноваційного розвитку та досягненню максимальних результатів у стратегічній перспективі.

Перспективи подальших наукових досліджень орієнтовані на визначення основних підходів до оцінювання результатів інноваційної діяльності; індикаторів, критеріїв та показників ефективності функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку.

Список використаної літератури

1. Bashynska I., Malynovska Y., Kolinko N., Bielialov T., Järvs M., Kovalska K., Saiensus, M. Performance Assessment of Sustainable Leadership of Enterprise's Circular Economy-Driven Innovative Activities. *Sustainability*. 2024. Vol. 16(2). P. 558. <https://doi.org/10.3390/su16020558>
2. Bondarenko S., Verbivska L., Dobrianska N., Iefimova G., Pavlova V., Mamrotska O. Management of Enterprise Innovation Costs to Ensure Economic Security. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*. 2019. Vol. 8(3). Pp. 5609-5613. <https://doi.org/10.35940/ijrte.C6203.098319>
3. Brem A., Viardot E., Nylund P. A. Implications of the coronavirus (COVID-19) outbreak for innovation: Which technologies will improve our lives? *Technological Forecasting and Social Change*. 2021. Vol. 163. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120451>
4. Dankevych A., Sosnovska O., Dobrianska N., Nikolenko L., Mazur Yu., Ingram K. Ecological and economic management of innovation activity of enterprises. *Naukovyi*

References

1. Bashynska, I., Malynovska, Y., Kolinko, N., Bielialov, T., Järvs, M., Kovalska, K., & Saiensus, M. (2024). Performance Assessment of Sustainable Leadership of Enterprise's Circular Economy-Driven Innovative Activities. *Sustainability*, 16(2), 558. <https://doi.org/10.3390/su16020558>
2. Bondarenko, S., Verbivska, L., Dobrianska, N., Iefimova, G., Pavlova, V., & Mamrotska, O. (2019). Management of Enterprise Innovation Costs to Ensure Economic Security. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, 8(3), 5609-5613. <https://doi.org/10.35940/ijrte.C6203.098319>
3. Brem, A., Viardot, E., & Nylund, P. A. (2021). Implications of the coronavirus (COVID-19) outbreak for innovation: Which technologies will improve our lives? *Technological Forecasting and Social Change*, 163. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120451>
4. Dankevych, A., Sosnovska, O., Dobrianska, N., Nikolenko, L., Mazur, Yu., & Ingram, K. (2021). Ecological and economic management of innovation activity of enterprises. *Naukovyi*

- Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. Vol. 5. Pp. 118-124. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-5/118>
5. Cakmak Z. Adapting to Environmental Change: The Importance of Organizational Agility in the Business Landscape. *Florya Chronicles of Political Economy*. 2023. Vol. 9(1). Pp. 67-87. https://doi.org/10.17932/IAU.FCPE.2015.010/fcpe_v09i1004
 6. Gladevich J. Assessment of the innovation potential of the selected regions, *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2023. Vol.10(3). Pp. 22-43. [https://doi.org/10.9770/jesi.2023.10.3\(2\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2023.10.3(2))
 7. Добрянська Н. А., Лагодієнко В. В., Торішня Л. А. Регулювання регіонального інноваційного розвитку. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 1. С. 263-270. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-1-31>
 8. Chen L., Tao S., Xie X., Huang W., Zhu W. The evaluation of innovation efficiency and analysis of government subsidies influence – Evidence from China's metaverse listed companies. *Technological Forecasting and Social Change*. 2024. Vol. 201. P. 123213. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123213>
 9. Савастєєва О. М., Журавльова Т. О., Склярів Д. Ю. Державна фінансова підтримка інноваційної діяльності в національних умовах неоіндустріального розвитку. Економіка та суспільство. 2022. Вип. № 35. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-31>
 10. Ярова Н. В., Воркунова О. В., Барішнікова В. В. Зарубіжний досвід державної підтримки інноваційної діяльності (макро- та мікроекономічні аспекти). Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць. 2023. № 2 (83). С. 5–18. <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2023-2-05-18>
 11. Гуцул І. Інноваційні тренди та їхній вплив на світовий фінансовий ринок. Сталий розвиток економіки. 2025. Вип. 1 (52). С. 366-371. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-51>
 12. Смесова В. Л., Федорова Н. С., Побива В. О. Інновації як основа соціально-економічного розвитку країн світу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 31. С. 109-114. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-31-17>
 13. Литовченко І. В., Костін І. Д. Методичний підхід до оцінювання інноваційних проєктів в умовах цифрової трансформації. Соціальна економіка. 2025. Вип. 69. С. 127-141. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-69-11>
 14. Chukurna O., Niekrasova L., Dobrianska N., Izmaylov Ya., Shkrabak I., Ingram K. Formation of methodical foundations for assessing the innovative development potential of an industrial enterprise. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2020. № 4. Pp. 146-151. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-4/146>
 15. Kosenko O., Cherepanova V., Dolya I., Matrosova V., Kolotyiuk O. Evaluation of innovative technology market potential on the basis of technology audit. *Innovative Marketing*. 2019. Vol.15 (2). Pp. 30–41. [https://doi.org/10.21511/im.15\(2\).2019.03](https://doi.org/10.21511/im.15(2).2019.03)
 16. Gontareva I., Litvinov O., Hrebennyk N., Nebaba N., Litvinova V., Chimshir A. Improvement of the innovative ecosystem at universities. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2022. Vol. 1(13(115)). Pp. 59–68. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.251799>
 17. Sinatoko Djibo B.O., Horsey E. M., Zhao S. Good Innovation Capacity, Good Eco-Innovation Performance? From Firms
- Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 5, 118-124. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-5/118>
5. Cakmak, Z. (2023). Adapting to Environmental Change: The Importance of Organizational Agility in the Business Landscape. *Florya Chronicles of Political Economy*, 9, 42-53. https://doi.org/10.17932/IAU.FCPE.2015.010/fcpe_v09i1004
 6. Gladevich, J. (2023). Assessment of the innovation potential of the selected regions, *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 10(3), 22-43. [https://doi.org/10.9770/jesi.2023.10.3\(2\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2023.10.3(2)) (in Ukrainian)
 7. Dobryanska, N. A., Lagodienko, V. V., & Torishnia, L. A. (2020). Regulation of regional innovation development. *Ukrainian Journal of Applied Economics*, 5(1), 263–270. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-1-31> (in Ukrainian)
 8. Chen, L., Tao, S., Xie, X., Huang, W., & Zhu, W. (2024). The evaluation of innovation efficiency and analysis of government subsidies influence – Evidence from China's metaverse listed companies. *Technological Forecasting and Social Change*, 201, 123213. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123213>
 9. Savasteeva, O. M., Zhuravleva, T. O., & Sklyarov, D. Yu. (2022). State financial support for innovative activity in the national conditions of neo-industrial development. *Economy and Society*, 35. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-31> (in Ukrainian)
 10. Yarova, N. V., Vorkunova, O. V., & Barishnikova, V. V. (2023). Foreign experience of state support for innovative activity (macro- and microeconomic aspects). *Development of management and economic methods in transport: Collection of scientific works*, 2 (83), 5–18. <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2023-2-05-18> (in Ukrainian)
 11. Hutsul, I. (2025). Innovation trends and their impact on the world financial market. *Sustainable development of the economy*, 1 (52), 366-371. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-51> (in Ukrainian)
 12. Smesova, V. L., Fedorova, N. E., & Pobyva, V. O. (2020). Innovations as the basis for the socio-economic development of countries around the world. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, 31, 109–114. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-31-17> (in Ukrainian)
 13. Lytovchenko, I. V., & Kostin, I. D. (2025). Methodological approach to evaluating innovative projects in the context of digital transformation. *Social Economy*, 69, 127-141. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-69-11> (in Ukrainian)
 14. Chukurna, O., Niekrasova, L., Dobrianska, N., Izmaylov, Ya., Shkrabak, I., & Ingram, K. (2020). Formation of methodical foundations for assessing the innovative development potential of an industrial enterprise. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 4, 146-151. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-4/146>
 15. Kosenko, O., Cherepanova, V., Dolya, I., Matrosova, V., & Kolotyiuk, O. (2019). Evaluation of innovative technology market potential on the basis of technology audit. *Innovative Marketing*, 15 (2), 30–41. [https://doi.org/10.21511/im.15\(2\).2019.03](https://doi.org/10.21511/im.15(2).2019.03)
 16. Gontareva, I., Litvinov, O., Hrebennyk, N., Nebaba, N., Litvinova, V., & Chimshir, A. (2022). Improvement of the innovative ecosystem at universities. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 1(13(115)), 59–68. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.251799>
 17. Sinatoko Djibo, B.O., Horsey, E. M., & Zhao, S. (2024). Good Innovation Capacity, Good Eco-Innovation Performance?

- Innovation, Learning Capacity, and Institutional Environment. *Journal of Knowledge Economy*. 2024. № 15. Pp. 1179–1209. <https://doi.org/10.1007/s13132-023-01120-3>
18. Ілляшенко Н. С., Росохата А. С. Формування організаційно-економічного механізму прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку промислового підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. №1. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44348> (дата звернення: 21.08.2025).
 19. Любчик А. М., Подрез-Ряполова І. В. Основні фактори стимулювання інноваційного розвитку України. *Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид.* 2020. № 2 (15). [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2\(15\)-16](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2(15)-16)
 20. Левченко А. Н., Ткачук О. В. Організаційно-економічні засади створення інноваційно-інтегрованих структур в умовах соціально-економічної нестабільності. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2018. Вип. 1(34) С. 9-20. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).9-20](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).9-20)
 21. Маслов Ю. К., Семенова В. Г. Фінансові аспекти формування інтелектуального капіталу підприємств та забезпечення трансферу технологій. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. Вип. 2 (29). С. 188-196. <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i29.171738>
 22. Петрович Й. М., Новаківський І. І. Методологічне та інвестиційне забезпечення розвитку інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Проблеми економіки та управління"*. 2022. № 1 (9). С. 106-118. <http://doi.org/10.23939/semi2022.01.106>
 23. Semenova V., Litvinov O., Yermachenko V., Vicen V., Hajnisova E. Identification and assessment of the components of the enterprise's intellectual capital. *Access to science, business, innovation in digital economy, ACCESS Press*. 2025. Vol. 6(2). Pp. 336-356. [https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2\(6\)](https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2(6))
 24. Розгон О. В. Фізичні особи, які безпосередньо беруть участь у створенні, трансфері та застосуванні технологій та/або їх складових. *Право та інновації*. 2020. № 1 (29). С. 14-21. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-1\(29\)-2](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-1(29)-2)
 25. Naeem R., Kohtamäki M., Parida V. Artificial intelligence enabled product-service innovation: past achievements and future directions. *Review of Managerial Science*. 2025. Vol. 19. Pp. 2149–2192. <https://doi.org/10.1007/s11846-024-00757-x>
18. Ilyashenko, N. S., & Rosokhata, A. S. (2015). Formation of an organizational and economic mechanism for forecasting promising areas of innovative development of an industrial enterprise. *Effective Economy*, 1. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44348> (in Ukrainian)
 19. Lyubchich, A. M., & Podrez-Ryapolova, I. V. (2020). Key factors stimulating innovative development in Ukraine. *Law and Innovative Society: electronic scientific publication*, 2 (15). [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2\(15\)-16](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2(15)-16) (in Ukrainian)
 20. Levchenko, A. N., & Tkachuk, O. V. (2018). Organizational and economic foundations for creating innovation-integrated structures in conditions of socio-economic instability. *Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*, 1(34), 9-20. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).9-20](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).9-20) (in Ukrainian)
 21. Maslov, Yu. K., & Semenova, V. G. (2019). Financial aspects of forming intellectual capital of enterprises and ensuring technology transfer. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, 2 (29), 188–196. <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i29.171738> (in Ukrainian)
 22. Petrovich, Y. M., & Novakivsky, I. I. (2022). Methodological and investment support for the development of the innovative potential of industrial enterprises. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic." Series "Problems of Economics and Management"*, 1 (9), 106-118. <http://doi.org/10.23939/semi2022.01.106> (in Ukrainian)
 23. Semenova, V., Litvinov, O., Yermachenko, V., Vicen, V., & Hajnisova, E. (2025). Identification and assessment of the components of the enterprise's intellectual capital. *Access to science, business, innovation in digital economy, ACCESS Press*, 6(2), 336-356. [https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2\(6\)](https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2(6))
 24. Rozgon, O. V. (2020). Individuals directly involved in the creation, transfer, and application of technologies and/or their components. *Law and Innovation*, 1 (29), 14-21. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-1\(29\)-2](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2020-1(29)-2) (in Ukrainian)
 25. Naeem, R., Kohtamäki, M., & Parida, V. (2025). Artificial intelligence enabled product-service innovation: past achievements and future directions. *Review of Managerial Science*, 19, 2149–2192. <https://doi.org/10.1007/s11846-024-00757-x>

Valentyna Semenova*,
D.Sc. (Economics), Professor
semenova_vg@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-5194-4878>

Serhiy Hryb*,
PhD Student
sergysergy19@yahoo.com
<https://orcid.org/0009-0008-5144-4134>

*Odesa National University of Economics, 8, Preobrazhenska Str., Odesa, 65082, Ukraine

FACTORS INFLUENCING THE FORMATION OF COMPONENTS OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF INNOVATIVE DEVELOPMENT

Abstract. The crisis, exacerbated by the Russian Federation's military aggression in Ukraine, is increasing the losses of domestic enterprises and forcing them to seek new approaches to organizing

their activities. As the experience of developed countries shows, it is precisely the focus on innovative development that is the real direction for increasing the competitiveness of an enterprise, strengthening its competitive advantages, and increasing its profitability. The purpose of the study is to identify the main factors shaping the components of the organizational and economic mechanism of innovative development. To achieve the research goal, the following general scientific and special scientific methods were used: structural-logical analysis; critical analysis; scientific cognition; detailing and synthesis; comparative analysis; forecasting. The results of the analysis indicate the existence of systemic problems in innovative development in Ukraine. The number of innovation-active enterprises is decreasing, which is primarily due to the insufficient volume and limited sources of funding for innovative activities. It is necessary to change management approaches to innovation processes both at the state (regional) level and at the level of individual enterprises.

An important direction is the formation of an organizational and economic mechanism for innovative development, focused on comprehensive promotion of the processes of implementing innovative programs and projects in the activities of entrepreneurial structures in a strategic perspective. The components of such a mechanism include: institutional, financial, informational, intellectual capital, and research components. Each of these elements is aimed at ensuring specific aspects of innovative development and solving problematic tasks to maximize the promotion of innovative processes. To form an effective organizational and economic mechanism, the main groups of factors have been identified for each component. Taking into account the impact of the identified factors will contribute to more effective implementation of innovative activities and the achievement of innovative development goals.

Keywords: *Innovative Development, Factors, Organizational and Economic Mechanism, Institutional Component, Financial Component, Information Component, Intellectual Capital, Research and Development Component.*

JEL Classification: O23; O32; O33; R58.

In cites: Semenova, V., & Hryb, S. (2025). Factors influencing the formation of components of the organizational and economic mechanism of innovative development. *Social Economics*, 72, 45–53. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2025-72-03> (In Ukrainian)

Внесок авторів: всі автори зробили рівний внесок у цю роботу.
Конфлікт інтересів: автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів

Authors Contribution: All authors have contributed equally to this work
Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest

Стаття надійшла до редакції 31.08.2025 р.
Стаття пройшла рецензування 05.10.2025 р.
Стаття рекомендована до друку 10.11.2025 р.
Стаття опублікована 31.12.2025 р.

Received: 31 August 2025
Revised: 05 October 2025
Accepted: 15 November 2025
Published: 31 December 2025